

Fremsat den 27. februar 2024 af Carl Valentin (SF), Sigurd Agersnap (SF), Marianne Bigum (SF),
Sofie Lippert (SF) og Signe Munk (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om, at landbruget selv skal dække omkostningerne ved sygdomsudbrud i dyreproduktionen

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af 2024 at fremlægge lovgivning, der sikrer, at landbruget fremover selv skal dække omkostningerne ved bekæmpelse af sygdomsudbrud i dyreproduktionen. Det kan sikres via en statslig forsikringsordning i lighed med stormflodsordningen, via en garantifond administreret og finansieret af erhvervet eller via et krav om en lovpligtig forsikring, der tegnes af den

enkelte landmand på markedsvilkår. Parallelt med indførelse af en af disse ordninger bør statens nuværende forpligtelse til at yde erstatning ved sygdomsudbrud i dyreproduktionen afskaffes. Alle Folketingets partier bør indkaldes til drøftelser om lovgivningen, inden den fremlægges.

Bemærkninger til forslaget

I henhold til lov om hold af dyr (lovbekendtgørelse nr. 62 af 19. januar 2024) skal staten yde erstatning, hvis der med henblik på at bremse udbredelsen af smitsomme sygdomme udstedes statslige påbud om aflivning, fjernelse eller slagtning af husdyr. Reglerne sigter mod at undgå, at landmænd med husdyr har incitament til at holde udbrud af smitsomme sygdomme skjult, da dette vil kunne vanskeliggøre indsatsen for at bremse et smitteudbrud.

De nuværende regler betyder, at staten yder markedsforvidende statsstøtte til dyreproducenter ved vederlagsfrit at agere forsikringsselskab for disse i forhold til udbrud af smitsomme sygdomme. Dette indebærer ud over forvriddningstab og de løbende omkostninger til erstatninger en betydelig finansiel risiko for staten og i sidste ende skatteyderne.

Samtidig betyder det, at de reelle omkostninger ved produktionen af animalske produkter ikke er afspejlet i priserne, hvilket forekommer uhensigtsmæssigt, set i lyset af at et lavere forbrug af animalske produkter vil være forbundet med betydelige sundhedsmæssige, miljømæssige, klimamæssige og samfundsøkonomiske gevinster, som det bl.a. er belyst i »Sundhedsøkonomiske effekter ved efterlevelse af klimavenlige kostråd«, J. D. Jensen, Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi, 2021, IFRO Udredning nr. 2021/01. Endelig bemærkes det, at landmændene allerede selv forsikrer sig mod f.eks. brand, arbejdsulykker og udsving i råvarepriserne.

For at undgå, at en afskaffelse af statens pligt til at yde erstatning giver incitament til at skjule sygdomsudbrud, er det vigtigt, at det samtidig sikres, at landmændene er forsikret mod sygdomsudbrud, hvilket kan gøres på flere måder. Der kan enten

- 1) indføres en statslig forsikringsmodel i lighed med stormflodsordningen,
- 2) oprettes en garantifond administreret og finansieret af erhvervet eller
- 3) indføres et krav om en lovpligtig forsikring, der tegnes af den enkelte landmand på markedsvilkår.

Brancheorganisationen Forsikring & Pension har fået forelagt forslaget og vurderer, at alle tre modeller er praktisk realiserbare, hvis der er et politisk ønske om det, men at det vil være vanskeligt at etablere en markedsbaseret forsikringsordning, der vil dække de fulde omkostninger i

katastrofelignende situationer, hvor et meget stort antal dyr skal aflives og bortskaffes.

Den sidste model vurderes derfor at være mindst hensigtsmæssig.

De to første modeller vil til gengæld over tid kunne opspare midler i en fond til den dag, hvor Danmark f.eks. bliver ramt af et udbrud af svinepest eller en ny pandemi, som kan smitte mellem mennesker og dyr. Vokser midlerne i en statslig eller erhvervsadministreret fond i en periode med få sygdomsudbrud, kan nogle af disse midler evt. bruges til forebyggende tiltag.

Infektionssygdomme, der overføres mellem mennesker og dyr, såkaldte zoonoser, er vidt udbredte. Verdenssundhedsorganisationen (WHO) estimerer, at 60 pct. af alle menneskets sygdomme stammer fra dyr, og at 75 pct. af de nye sygdomme, der er opstået over de seneste tre årtier, kommer fra dyr (»Zoonotic disease: emerging public health threats in the Region«, WHO, Eastern Mediterranean Region, 61st session, 2014). En del af disse sygdomme kan spredes via dyr i landbruget, herunder f.eks. svineinfluenza, kogalskab, salmonella, campylobacter, MRSA og senest covid-19. Dertil kommer en lang række husdyrsygdomme, der er så smitsomme, at de kun kan bremses ved at slå smittede bestande ned. Det er således en kendt risiko ved dyrehold, at det nogle gange vil være nødvendigt at aflive dyrene for at stoppe sygdomsspredning. Derfor udgør den store animalske produktion i Danmark også en betydelige finansiel risiko for statskassen, så længe staten skal yde erstatning ved sygdomsudbrud.

Ifølge FN's miljøprogram (UNEP) er der følgende centrale faktorer bag sygdomme, som smitter fra dyr til mennesker: afskovning og pres på naturen, antibiotikaresistens, intensiv produktion af landbrugsdyr, klimaforandringer og ulovlig og svagt reguleret handel med vilde dyr (»Preventing the next pandemic – Zoonotic diseases and how to break the chain of transmission«, United Nations Environment Programme, 2020). Covid-19 har vist, at der er al mulig grund til at forsøge at minimere disse risici. Men selv med en markant forøget indsats må det forventes, at vi kommer til at se nye smitsomme sygdomme fra dyr i de kommende år, og at en del af disse vil blive spredt via vores landbrugsdyr. Det er sket før, og det kommer til at ske igen.

Skriftlig fremsættelse

Carl Valentin (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om, at landbruget selv skal dække omkostningerne ved sygdomsudbrud i dyreproduktionen.

(Beslutningsforslag nr. B 127)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.